

دستور جلسه شماره (1)
عنوان: بررسی مشکلات تولید، صادرات و واردات حوزه اقتصاد دیجیتال (با تاکید بر اجرای مواد قانونی مرتبط در برنامه هفتم پیشرفت و سند راهبردی ج.ا.ایران در فضای مجازی)
مرجع طرح موضوع: کمیسیون فناوری اطلاعات و ارتباطات اتاق ایران و تشکل‌های تخصصی حوزه اقتصاد دیجیتال
تاریخ برگزاری جلسه: روز سه شنبه ۱۴۰۴/۰۴/۳۰، ساعت ۱۰ الی ۱۲، مکان: سالن جلسات طبقه ششم ساختمان قدیم اتاق بازرگانی ایران
تعداد صفحات دستور جلسه: ۴
شرح موضوع: اقتصاد دیجیتال سه لایه دارد که اگرچه با هم تفاوت‌هایی دارند ولی رشد هر لایه منوط به رشد دو لایه دیگر است. به همین دلیل برای بررسی وضعیت کسب‌وکارهای دیجیتال از اهمیت خاصی برخوردار است. این سه لایه عبارتند از: لایه اول: در لایه اول کسب‌وکارهایی نظیر اپراتورهای تلفن همراه، شرکت‌های تامین‌کننده تجهیزات و سخت‌افزار، شرکت‌های رایانش ابری یا هوش مصنوعی همه بازیگران صنعت دیجیتال هستند که زیرساخت لازم برای فعالیت در آن را فراهم می‌کنند. لایه دوم: کسب‌وکارهایی هستند که به صنایع دیگر کمک می‌کنند از مزایای صنعت دیجیتال بهره‌مند شوند. شرکت‌های تولیدکننده نرم‌افزار یا تامین‌کنندگان راهکارهای هوشمند برای شرکت‌های مختلف در صنایع دیگر از معدن و خودرو گرفته تا بانکداری و سلامت همه در این لایه قرار می‌گیرند. این کسب‌وکارها الگوی کسب‌وکار جدیدی خلق نمی‌کنند اما به شرکت‌های سنتی کمک می‌کنند با مزایای صنعت دیجیتال کارایی و عملکرد بهتری داشته باشند. لایه سوم: شرکت‌هایی هستند که الگوی کسب‌وکار جدیدی دارند که به واسطه قابلیت‌های دیجیتال ممکن شده است. همه کسب‌وکارهای آنلاین و اغلب استارت‌آپ‌ها در این لایه قرار می‌گیرند. کسب‌وکارهای این لایه سرویس‌هایی ارائه می‌دهند که اگر زیرساخت‌های دیجیتال وجود نداشت اساساً قابل عرضه نبود. مثلاً دیجی‌کالا یا دیوار یا اسنپ کسب‌وکارهای جدیدی هستند که اگر اینترنت و گوشی‌های هوشمند نبودند اینها هم وجود نداشتند. سه لایه بالا در کنار هم صنعت دیجیتال را می‌سازند و به تبع آن اقتصاد دیجیتال را شکل می‌دهند، و رونق هر لایه هم به رشد صنعت دیجیتال کمک می‌کند و هم روی رشد لایه‌های دیگر سرریز دارد. لایه اول ماهیت زیرساختی دارد و توسعه آن پیش‌نیاز رشد دو لایه دیگر است. از طرف دیگر اگر لایه دوم و سوم بزرگ نشوند توجه سرمایه‌گذاری در لایه اول کم می‌شود. به عنوان مثال رشد استارت‌آپ‌ها و کسب‌وکارهای آنلاین باعث می‌شود که اپراتورهای تلفن همراه درآمد بیشتری از محل فروش پهنای باند داشته باشند و بتوانند سرمایه‌گذاری بیشتری هم روی زیرساخت‌های خود کنند. همین تاثیر را شرکت‌های نرم‌افزاری بر روی توسعه زیرساخت‌های سخت‌افزاری دارند. هر چقدر شرکت‌های بیشتری به سمت مکانیزه کردن فرآیندهای خود بروند و از نرم‌افزارهای سازمانی بیشتری استفاده کنند نیاز آنها به کامپیوتر و تجهیزات سخت‌افزاری هم بیشتر می‌شود. خلاصه اینکه در بلندمدت این سه لایه نمی‌توانند منفک از هم رشد کنند، به‌خصوص در ایران که به واسطه تحریم‌ها عملاً دسترسی به بازارهای خارجی وجود ندارد و همه تعاملات در فضای ایزوله ایران رخ می‌دهد. طی نشست اتاق ایران با فعالین بخش خصوصی حوزه اقتصاد دیجیتال و کمیسیون فناوری اتاق ایران، مشکلات این بخش از نگاه بخش خصوصی در حوزه بین الملل (صادرات و واردات) و تولید زیرساخت احصاء گردید که به شرح ذیل بیان می‌شود:

الف) مشکلات مربوط به تولید و تجهیز زیر ساخت

۱. عدم توجه به تولید داخلی محصولات حوزه زیر ساخت و واردات محصولاتی که تولید داخل دارد
۲. عدم شفافیت در ارائه مجوز تولید محصولات و فعالیت شرکت‌ها
۳. مشکلات ارزیابی محصولات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری در آزمایشگاه‌های تأیید تجهیزات
۴. فقدان نظارت بر فرآیند تولید و عدم شفافیت در ارزیابی تولیدات
۵. عدم لحاظ مشارکت و حق رای برای بخش خصوصی در تنظیم‌گری و سیاست‌گذاری حوزه‌های تولید زیر ساخت فناوری اطلاعات

ب) مشکلات مربوط به توسعه صادرات

۱. شتاب توسعه سایر کشورهای منطقه در حوزه اقتصاد دیجیتال و مشکلات سرمایه‌پذیری بین‌المللی در بخش ارتباطات کشور
 ۲. عدم وجود دسترسی مناسب به بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی
 ۳. محدودیت در قراردادهای بین‌المللی، مشکلات در نقل و انتقالات ارزی و عدم دسترسی به کیف پول بین‌المللی
 ۴. پایین بودن حجم واردات سخت‌افزار نسبت به کل واردات (حدود شش‌دهم درصد)
 ۵. غیرتخصصی بودن گمرک‌ها و وجود مشکلاتی همانند مداخلات در کم اظهاری و بیش اظهاری همچنین پروسه سخت واردات شامل طولانی شدن زمان ترخیص تجهیزات فناوری اطلاعات (گاه‌ها تا ۱۵ ماه و بیشتر)
 ۶. مشکلات در توسعه صادرات محصولات بخش امنیت اطلاعات
 ۷. توسعه بازار تولید بازی‌های رایانه‌ای در منطقه و تعامل موثر متخصصان این حوزه با کشورهای منطقه
 ۸. محدودیت‌های مبادلات ارزی ناشی از تحریم و هزینه‌های ارزی شرکت‌های خدماتی و نرم‌افزاری در نظام مالیاتی
 ۹. مشکلات بازارهای آنلاین بین‌المللی و داخلی جهت ارائه و نصب بازی‌های تولید داخل
- دبیرخانه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی اتاق ایران، باتوجه به بررسی مشکلات بخش خصوصی در حوزه اقتصاد دیجیتال و برگزاری جلسه با کمیسیون فناوری و اطلاعات اتاق ایران اقدام به تهیه جدولی در خصوص احصاء ظرفیت‌های قانونی جهت رفع مشکلات نموده که شرح زیر (و پیوست) ارائه می‌شود و طی آن، ردیف اول و دوم در اولویت رسیدگی قرار گرفته است.

مسائل و مشکلات حوزه اقتصاد دیجیتال						
ردیف	محورها	طبقه بندی مشکلات از نگاه بخش خصوصی	طرفین قانونی ارتباط با برنامه هفتم توسعه	متولیان	خروجی مورد انتظار	زمان تعیین شده
۱	حوزه بین المللی	۱- بازار (عدم دسترسی به بازار، توسعه صادرات) ۲- مالی (محدودیت مبادلات ارزی، عدم دسترسی به کیف پول الکترونیکی بین المللی) ۳- اجرایی (غیر تخصصی بودن گمرکات و طولانی بودن پروسه ترخیص، محدودیت در قراردادهای بین المللی)	ماده ۶۵- ت	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	ایجاد «شرکت ارتباطات بین الملل»	بدون زمان
۲	مشکلات تولید شامل بخش سخت افزار و نرم افزار	۱- فضای کسب و کار (ورود شرکت های دولتی، تعدد مجوز، مشکلات تأیید صلاحیت، به رسمیت نشناختن برخی استانداردها و...) ۲- تولید محصول (فقدان نظارت، عدم توازن تولید نسبت به خدمات، ارزیابی محصول، عدم شفافیت در تولید، عدم وجود استاندارد)	ماده ۶۶- الف ب	۱- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات ۲- سازمان غیر دولتی زیر مجموعه وزارت ITC	۱- تأمین زیر ساختهای اقتصاد رفومی مهم از ارتباطی و اطلاعاتی (ایری) و ذخیره سازی و پردازش ۲- سند «نظام اقتصاد رفومی (دیجیتال)	بدون زمان
۳	تنظیم گیری و قوانین و مقررات	۱- متولیان (تعدد تنظیم گران، عدم لحاظ مشارکت بخش خصوصی، سلبه ای عمل کردن برخی نهادها، استعلامات نهادهای امنیتی) ۲- مجوزات (زمان بر صدور، سستی بودن و عدم برخط بودن، تعدد سامانه های احراز هویت) ۳- فضای کسب و کار (عدم هماهنگی و همگرا نبودن بین دستگاهی، عدم توجه به اقتصاد دیجیتال، عدم شکل گیری زیست بوم هوش مصنوعی)	ماده ۶۵- تبصره ت ماده ۶۵- ج ماده ۶۶- ج	۱- مرکز ملی فضای مجازی ۲- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱- سند راهبردی جمهوری اسلامی ایران در فضای مجازی ۲- برنامه ملی توسعه هوش مصنوعی ۳- تدوین و تصویب جداول تعرفه و تعیین حق اشتراک (آپولمان)	شش ماه پس از ابلاغ برنامه
۴	حوزه مالی (تأمین مالی، بیمه و مالیات)	۱- مالیاتی (عدم برخورداری از معافیت های مالیاتی، عدم سازگاری قوانین معافیت مالیاتی، عدم برخط بودن فرآیندهای مالیاتی، عدم شفافیت قوانین مالیاتی) تأمین مالی (عدم ساز و کار مناسب برای تأمین مالی، عدم سازگاری نظام بانکی برای حمایت از اقتصاد دیجیتال و ابزار تولید)	ماده ۶۶- ج	۱- وزارت امور اقتصاد دارایی ۲- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	آیین نامه اجرایی تأمین منابع مالی توسعه اقتصاد رفومی و دانش بنیان	بدون زمان
۵	نیروی انسانی	۱- مهارت: (عدم دسترسی به نیروی ماهر، عدم وجود منابع درسی و دوره های مهارتی، سستی بودن نظام آموزش تخصصی در سازمان های مهارتی مانند فنی و حرفه ای) ۲- فضای کسب و کار: (ناهمسانی درآمد در مقایسه با مقیاس جهانی، تمایل به مهاجرت، عدم تعیین جایگاه نیروی انسانی این حوزه در صنایع مختلف، عدم هدایت شغلی مناسب)	ماده ۶۶- ت	وزارتخانه های ۱- علوم، تحقیقات و فناوری ۲- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ۳- آموزش و پرورش ۴- بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	تدوین برنامه ملی رشد مهارت های رفومی کشور	شش ماه پس از ابلاغ برنامه

حال با توجه به موارد فوق الذکر و با عنایت به ماده ۶۵- بند ت و ماده ۶۶- بند الف و ب از فصل ۱۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت، همچنین ردیف ۸ بند د اقدامات کلان سند راهبردی جمهوری اسلامی در فضای مجازی یکسری از اقدامات به دستگاههای اجرایی تکلیف شده که با اجرای این اقدامات پیش بینی می شود که مسائل و مشکلات بخش خصوص در حوزه بین الملل و تولید رفع شود.

قوانین و مصوبات مربوطه با موضوع:

- ماده ۶۵ بند ت فصل ۱۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت برای ایجاد یک شرکت ارتباطات بین الملل
- ماده ۶۶ بند الف و ب فصل ۱۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت در حوزه تولید بخش نرم افزار و سخت افزار
- ردیف ۸ بند د اقدامات کلان سند راهبردی جمهوری اسلامی در فضای مجازی شامل طراحی نظام دیپلماسی فضای مجازی (شرکتهای فراملی، دولت ها، نهادهای بین المللی و معاهدات بین المللی فضای مجازی)

مشکلات مطروحه و پیامدهای مربوط

- نبود هماهنگی بین دستگاهی در اجرای برنامه ها و تکالیف حوزه فناوری و اطلاعات
- عدم مشارکت بخش خصوصی در تدوین اسناد، برنامه ها و آیین نامه های اجرایی
- عدم تعیین تکلیف اجرایی مواد ۶۵ بند ت و ۶۶ بند الف و ب فصل ۱۳ قانون برنامه هفتم و سند راهبردی جمهوری اسلامی در فضای مجازی

۴. تعدد متولی اجرای سیاست‌های حوزه فناوری اطلاعات در کشور

۵. ضرورت بررسی آخرین وضعیت اجرای بند ۶۵ فصل سیزدهم قانون برنامه هفتم پیشرفت

۶. ضرورت بررسی آخرین وضعیت اجرای ردیف ۸ بند ۵ اقدامات کلان سند راهبردی جمهوری اسلامی در فضای مجازی

پیشنهادهای:

۱. صدور الکترونیکی مجوزهای درخواستی، شفافیت در ارائه مجوزهای تأیید محور و رعایت سقف زمانی صدور مجوزها

۲. لزوم گسترش استانداردها در تولیدات بخش زیرساخت

۳. استانداردسازی تخصصی تجهیزات حوزه فناوری اطلاعات بومی

۴. توسعه آزمایشگاه‌های تأیید نمونه بخش ICT

۵. تدوین اساسنامه شرکت ارتباطات بین الملل با مشارکت نمایندگان بخش خصوصی

۶. مشارکت بخش خصوصی در طراحی نظام دیپلماسی فضای مجازی (شرکتهای فراملی، دولت‌ها، نهادهای بین المللی و معاهدات بین‌المللی

فضای مجازی)